

Contextrijk taalleren. Taalontwikkellend beroepsonderwijs en taalgericht vakonderwijs in het mbo

Studiedag vrijdag 24 september

Programma

- 9.15 Opening
Dagvoorzitters Tiba Bolle (ITTA) en Inge van Meelis (ITTA)
- 9.45 Basisvaardigheden in het toezicht Dieuwke de Coole & Jade van Rossen, onderwijsinspectie
- 10.15 Handreikingen voor taalbeleid in het mbo
Natascha Prins, Mbo raad, Kennispunt taal en rekenen
Marjon Sanders, Marjolein Kool & Liza Graumans, Platform taal in mbo
- 11.00 Pauze
- 11.15 Keuze uit twee workshops:
- De handreiking in beweging 1 Marjon Sanders, Koning Willem I, Liza Graumans, Rijn IJssel, Marjolein Kool, Roc Mondriaan
- Passend Taalonderwijzen! Taalbeleidsvisie ROC Midden Nederland
Maaike van Utrecht en Annette Binneveld (kwartiermakers Taal in het cluster Vitaliteit van ROCMN),
Yvonne Leupen (strategisch onderwijspartner met portefeuille taal)
- 12.30 Lunch met 'Historische leestafel'
- 13.15 Taalcompetente leraren Leonie Wulftange & Steven Vanhooren, de Taalunie
- 13.45 De rollercoaster van taalbeleid Marike Kwakman, Hogeschool van Amsterdam
- 14.15 Pauze
- 14.30 Keuze uit twee workshops:
- Het impliciete expliciet maken Marike Kwakman, Hogeschool van Amsterdam
Wees woordbewust Janneke Kelter & Charlotte Amesz, De Haagse Hogeschool
- 15.45 Afsluiting
Inge van Meelis en Tiba Bolle

Contextrijk taalleren. Taalontwikkellend beroepsonderwijs en taalgericht vakonderwijs in het mbo

Studiedag vrijdag 24 september

Inhoud

Beheersing van de Nederlandse taal is essentieel voor studiesucces, ook in het mbo. Lessen worden in het Nederlands gegeven, studieboeken en examens zijn in het Nederlands. Daar waar vakdocenten taalontwikkeling van de studenten belangrijk vinden en eisen aan het taalgebruik van de studenten stellen, zie je dat studenten worden uitgedaagd betere taalprestaties te leveren. Essentieel is dat studenten inzien dat wat ze leren nuttig is voor hun loopbaan en dat zij taal leren in betekenisvolle, levensechte contexten. De uitdaging voor alle opleidingsteams in het mbo is om taalontwikkeling door de hele opleiding heen de nodige aandacht te geven. Door eisen te stellen aan taalgebruik, begrijpelijk taalaanbod, aandacht voor woordenschat, het stimuleren van interactie en leerzame feedback op taal.

Taalbewust beroepsonderwijs

Tiba Bolle en Inge van Meelis, ITTA

De uitdaging voor alle opleidingsteams in het mbo is om taalontwikkeling door de hele opleiding heen de nodige aandacht te geven. Dit kan bereikt worden door eisen te stellen aan taalgebruik, begrijpelijk taalaanbod, aandacht voor woordenschat, het stimuleren van interactie en leerzame feedback op taal(producten).

Tiba Bolle en Inge van Meelis zijn adviseur bij het ITTA en auteurs van 'Taalbewust beroepsonderwijs'

Basisvaardigheden in het toezicht

Dieuwke de Coole & Jade van Rossen, onderwijsinspectie

Basisvaardigheden heb je nodig om goed mee te kunnen doen in de maatschappij. Het aanleren van basisvaardigheden op de gebieden taal (lezen, schrijven en mondelinge taalvaardigheden), rekenen-wiskunde en sociale en maatschappelijke competenties behoort dan ook tot de maatschappelijke opgaven van het

onderwijs. Om goed zicht te krijgen op zowel de leerling prestaties als het onderwijs in de basisvaardigheden, heeft de inspectie basisvaardigheden voor de komende jaren voor alle sectoren als speerpunt aangemerkt. In deze presentatie hoort u wat wij als inspectie gaan doen en waarom. We richten ons voor deze dag op (laag)geletterdheid.

Dieuwke de Coole is senior inspecteur bij de onderwijsinspectie, Jade van Rossen is inspecteur en onderzoeker

Handreikingen voortaalbeleid in het mbo

Natascha Prins, Kennispunt taal en rekenen, Mbo Raad, Natascha Prins, Mbo raad, Kennispunt taal en rekenen en Marjon Sanders, Marjolein Kool & Liza Graumans, Platform taal in mbo

Het platform taal in mbo heeft samen met de Mbo Raad de handreiking Taalbeleid In het mbo uitgebracht. Daarin wordt aangegeven dat het van belang is dat scholen inzetten op het bewustzijn dat taal een instrument is om te kunnen leren en te ontwikkelen. Het is de basis voor onder andere de kritische denkvaardigheden en een leven lang blijven ontwikkelen. Docenten Nederlands en docenten die andere onderdelen van de opleiding verzorgen zouden in gesprek moeten gaan over taalontwikkelen vakonderwijs. In deze presentatie leggen de sprekers uit hoe zij tot deze (en meer) inzichten zijn gekomen en geven zij voorbeelden van instrumenten en werkwijzen uit de praktijk.

Natascha Prins is beleidsadviseur van het Kennispunt.mbo van de MBO raad.

Workshop De handreiking in beweging 1

Marjolein Kool, ROC Mondriaan, Marjon Sanders, Koning Willem I College en Liza Graumans, Rijn IJsselcollege

Sterke woorden in de handreiking zorgen voor inspirerende acties op school. Wat merkt de student van deze letters op papier? Aan het einde van deze workshop ga je weg met ideeën en inspiratie om mee aan de slag te gaan in jouw school. Tijdens de workshop gaan we met elkaar in gesprek over mogelijkheden die de handreiking biedt. De sprekers presenteren een aantal voorbeelden van hoe dit bij verschillende opleidingen vorm krijgt. Marjolein Kool geeft voorbeelden uit de sectoren Bouw & Infra, Business Support en Moederklassen GIT. Marjon Sanders vertelt over taalbeleid in de praktijk bij het Koning Willem I College. Liza Graumans beschrijft hoe ze taal een plek aan het geven zijn binnen de onderwijsvisie Rijk Onderwijs.

Marjolein Kool is Procescoördinator Onderwijs & Innovatie bij ROC Mondriaan. Liza Graumans is beleidsmedewerker Onderwijs en Examinering bij Rijn IJssel. Marjon Sanders is adviseur bij de Academie voor Teaching & Learning van Koning Willem I College

Passend Taalonderwijzen! Taalbeleidsvisie ROC Midden Nederland

Maaïke van Utrecht, Annette Binneveld en Yvonne Leupen

Wil je weten hoe we in ROC MN zijn gekomen tot een taalbeleidsvisie met als titel ‘Passend Taalonderwijzen’? Tijdens deze workshop gaan we hier op een interactieve wijze mee aan de slag. Ook bespreken we hoe we deze taalbeleidsvisie de komende jaren in onze colleges willen gaan uitrollen en gaan we graag in gesprek over goede ervaringen met het ontwikkelen en implementeren van taalbeleid in andere ROC’ s. Leren van en met elkaar!

Maaïke van Utrecht en Annette Binneveld (kwartiermakers Taal in het cluster Vitaliteit van ROCMN)

Yvonne Leupen (strategisch onderwijspartner met portefeuille taal).

Taalcompetente leraren

Leonie Wulftange en Steven Vanhooren, de Taalunie

Het referentiekader *De taalcompetente leraar* van de Taalunie beschrijft de taalcompetenties die elke leraar nodig heeft om goed didactisch, pedagogisch en professioneel te handelen. Het is een instrument voor onderwijsteams om samen te werken rond taal.

Tijdens onze presentatie lichten we de inhoud van het kader toe en laten we zien hoe het is opgebouwd, zodat je er daarna zelf mee aan de slag kunt.

Leonie Wulftange en Steven Vanhooren zijn medewerkers van de Taalunie en auteurs van 'De taalcompetente leraar'.

De rollercoaster van taalbeleid

Marieke Kwakman, HvA

Bij de HvA houdt het taalteam van Studentenzaken zich sinds 2012 bezig met taalbeleid en taalontwikkelen onderwijs. Taalontwikkelen onderwijs staat niet altijd overal even hoog op de prioriteitenlijst en om ijzer te smeden als het heet is, hebben wij verschillende aanvliegroutes bedacht en uitgevoerd. In deze korte presentatie neem ik je mee van een ritje in onze achtbaan tot en met ons keuzemenu; waar wij tegenaan zijn gelopen en wat we daarop hebben verzonnen.

Het impliciete expliciet maken

Feedback geven we allemaal, maar doen we dit wel op de meest effectieve manier? En hoe zit dat met het geven van feedback op taal? Hoe, wanneer en waarop kun je dit als vakdocent het beste doen? In deze workshop laat ik een aantal voorbeelden zien die je zelf kunt gebruiken en we wisselen uit, zodat we vol nieuwe inspiratie de workshop eindigen.

Marieke Kwakman is adviseur en trainer taalbeleid en docent Nederlands en Nederlands als tweede taal bij de Hogeschool van Amsterdam

Wees woordbewust

Janneke Kelter en Charlotte Amesz, De Haagse Hogeschool

Ook binnen het hbo zien we dat de woordkennis van startende studenten niet altijd aansluit op wat zij nodig hebben om de lesstof goed te kunnen verwerken. De Haagse hogeschool zet daarom in op taalbewust onderwijs, waarbij docenten hun studenten helpen om zich de taal van het hbo eigen te maken. Dat vraagt van docenten dat zij zich bewust zijn van hun eigen woordgebruik en dat zij weten

welke woorden van belang zijn voor het begrijpen van de vakinhoud.

Hoe krijg je docenten zover? Tijdens deze workshop staan wij eerst stil bij ons eigen woordgebruik en daarna wisselen wij uit hoe we onze collega's kunnen inspireren om bij te dragen aan de woordenschatontwikkeling van studenten.

Charlotte Amesz en Janneke Kelter werken bij het TaalLab, Taalpunt en het Schrijfcentrum van de Haagse Hogeschool.